

CS

CS

CS

KOMISE EVROPSKÝCH SPOLEČENSTVÍ

V Bruselu dne 3.6.2008
KOM(2008) 334 v konečném znění

**SDĚLENÍ KOMISE EVROPSKÉMU PARLAMENTU, RADĚ, EVROPSKÉMU
HOSPODÁŘSKÉMU A SOCIÁLNÍMU VÝBORU A VÝBORU REGIONŮ**

Závěrečné hodnocení programu eTEN

(předložená Komisí)

SDĚLENÍ KOMISE EVROPSKÉMU PARLAMENTU, RADĚ, EVROPSKÉMU HOSPODÁŘSKÉMU A SOCIÁLNÍMU VÝBORU A VÝBORU REGIONŮ

Závěrečné hodnocení programu eTEN

(Text s významem pro EHP)

1. ÚVOD

Toto sdělení uvádí závěrečné hodnocení programu eTEN, v období od nového zaměření programu v roce 2002 až po jeho ukončení v prosinci 2006, v souladu s požadavkem článku 19 finančního nařízení pro tento program.

2. SOUVISLOSTI

Program eTEN se vyvinul z iniciativ TEN¹, jejichž cílem bylo zavést transevropské sítě v oblastech dopravy, telekomunikací a energie. Rozvoj evropských dopravních, telekomunikačních a energetických infrastruktur je náročným cílem² uvedeným ve Smlouvě a hlavních směrech pro růst a zaměstnanost³.

Cílem programu eTEN bylo přispívat k rozvoji informační společnosti, pokud jde o růst, zaměstnanost, sociální soudržnost a účast všech občanů na ekonomice založené na znalostech. Hlavními tématy byly eGovernment a eAdministration, eHealth, eInclusion a eLearning. Šesté téma věnující zvláštní pozornost malým a středním podnikům bylo přidáno později.

Až do roku 2005 všechny iniciativy TEN sdílely společný finanční právní základ⁴ (dále jen „finanční nařízení“), který umožňoval udělení maximální podpory do výše 10 % celkových investičních nákladů⁵. V rámci tohoto omezení financoval program eTEN projekty až do výše 50 % pro studie proveditelnosti a hodnotící studie⁶ a až do výše 10 % pro projekty, jejichž součástí je zavádění služeb. Finanční právní základ pro program eTEN byl revidován v roce 2005⁷, aby se umožnilo zvýšení podpor až na 30 % celkových investičních nákladů pro projekty zavádějící služby.

¹ Iniciativa TEN (Trans-European Network – transevropská síť) je založena na člancích 154, 155 a 156 Smlouvy o založení Evropského společenství, jež stanovily cíl vytvořit transevropské sítě v oblastech dopravních, telekomunikačních a energetických infrastruktur.

² KOM(2007) 135: Sdělení Komise – Transevropské sítě: Směrem k integrovanému přístupu {SEK(2007) 374}.

³ Hlavní směry pro růst a zaměstnanost (2005–2008) č. 9, 10, 11 a 16.

⁴ Nařízení Rady (ES) č. 2236/95 ze dne 18. září 1995, kterým se stanoví obecná pravidla pro poskytování finanční pomoci Společenství v oblasti transevropských sítí (Úř. věst. L 282, 24.11.1995, s. 16), ve znění nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 1655/1999 ze dne 19. července 1999, naposledy pozměněné nařízením Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 1159/2005 ze dne 6. července 2005.

⁵ Článek 5 nařízení Rady (ES) č. 2236/95.

⁶ Čl. 4 odst. 1 písm. a) nařízení č. 2236/95, naposledy pozměněného nařízením (ES) č. 1159/2005.

⁷ Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 1159/2005 ze dne 6. července 2005.

V souladu s požadavkem Smlouvy byl vypracován soubor pokynů týkajících se cílů, priorit a hlavních rysů zamýšlených opatření a určujících projekty společného zájmu⁸ (dále jen „pokyny“). Pokyny byly změněny v roce 2002 s cílem uvést program více do souladu s politikami Společenství a zvláště s iniciativou i2010. Zároveň se jméno programu změnilo z TEN Telecom na eTEN.

Článek 19 finančního nařízení vztahujícího se na program TEN vyžaduje, aby Komise Evropskému parlamentu a Radě předložila komplexní zprávu o zkušenostech získaných s mechanismy pro poskytování pomoci Společenství podle finančního nařízení, a to zejména s mechanismy a ustanoveními podle článku 4. Tento dokument vyhovuje této žádosti.

Program eTEN se prováděl prostřednictvím projektů se sdílenými náklady vybraných na základě veřejných výzev k předkládání návrhů. V reakci na veřejné výzvy k předkládání návrhů vzniklo celkem 149 projektů se sdílenými náklady financovaných celkovou částkou těsně přesahující 177 mil. EUR. Projekty programů z let 2003 a 2004 byly dokončeny, ale projekty z let 2005 a 2006 stále pokračují. Předpokládá se, že všechny budou dokončeny ke konci roku 2009.

Průběžné hodnocení bylo dokončeno v roce 2005⁹ a týkalo se výsledků projektů z programů až do roku 2002 včetně a počátečních výsledků programu eTEN, který začal v roce 2002.

3. PROVEDENÍ HODNOCENÍ

V rámci hodnocení se posuzovaly tyto otázky: význam cílů programu, priority a způsoby provádění, efektivita a dopad programu, účinnost a efektivita nákladů programu, užitečnost a udržitelnost programu a příčinné vztahy mezi použitými zdroji, činnostmi a očekávanými dopady (intervenční logika).

Toto hodnocení bylo provedeno v roce 2007 týmem profesionálních hodnotitelů ze společnosti¹⁰, s níž byla pro tento účel uzavřena smlouva. Hodnotitelé poskytli jasné vyhodnocení založené na důkladné analýze dostupných podkladů sestávajících z monitorovaných a hodnotících dat a dokumentace a výstupů programu. Hodnotitelé dále zlepšili kvalitu vědomostní základny rozhovory s klíčovými představiteli zúčastněných stran. Komise tímto sděluje výsledky hodnocení v souladu s nařízením týkajícím se programu.

4. VÝSLEDKY HODNOCENÍ

Příloha 1 tohoto sdělení obsahuje úplný soubor zjištění uvedených ve zprávě hodnotitele.

⁸ Rozhodnutí Evropského parlamentu a Rady č. 1376/2002/ES ze dne 12. července 2002, kterým se mění rozhodnutí č. 1336/97/ES, kterým se stanoví řada hlavních směrů pro transevropské telekomunikační sítě (Úř. věst. L 200, 30.7.2002, s. 1).

⁹ KOM(2005) 354 v konečném znění, 1. srpna 2005.

¹⁰ Společnost RAND Europe, s níž byla uzavřena smlouva na základě omezeného výběrového řízení vyhlášeného generálním ředitelstvím pro informační společnost na podzim roku 2006.

Komise vítá hodnotící zprávu a její zjištění potvrzující efektivitu řízení programu a užitečnost programu.

Komise navzdory zjištěním hodnotící zprávy věří, že se již vytvořily určité synergie mezi programem eTEN a Evropským fondem soudržnosti. Subjekty z nových členských států byly velmi úspěšné v programu eTEN vzhledem k přibližně 5% finančním příspěvkům od nových členských států a k jejich návratnosti, když financování projektů dosáhlo přibližně 11 %. Zkušenosti s výsledky projektů jsou spolehlivým základem pro další zavádění služeb a je známo, že některé subjekty se již obrátily na Evropský fond soudržnosti pro podporu dalšího zavádění služeb. Jakmile bude většina projektů dokončena, lze očekávat další synergie. Komise podá o této věci zprávu v roce 2009 v rámci své průběžné zprávy o programu na podporu politiky informačních a komunikačních technologií, který tvoří součást programu CIP.

Komise též uznává některé nedostatky zjištěné profesionálními hodnotiteli, zvláště pokud jde o časové období od doby uzavření veřejné výzvy do zadání zakázky a o dlouhé lhůty projektů. Nicméně konstatuje, že tyto nedostatky měly pouze malý dopad na celkové provádění programu. Komise již iniciovala nové služby, které v budoucnosti taková zdržení omezí.

Uvítala i kladné hodnocení sestavení programu, účinnosti řízení programu a potenciálu programu přinést udržitelné výsledky, vytvořit kladné dopady a přidat reálnou hodnotu mobilizací všech funkcí potřebných k úspěšnému zavedení informačních a komunikačních technologií i stimulací strukturálních změn. Výsledky též svědčí o tom, že lze očekávat, že program na podporu politiky informačních a komunikačních technologií, který je součástí rámcového programu pro konkurenceschopnost a inovace (CIP), bude navazovat na výsledky programu eTEN.

Komise spatřuje v zavádění tak ojedinělého souboru mechanismů financování zvláštní výzvu pro všechny účastníky a vítá skutečnost, že hodnotitelé ocenili úsilí, které vedlo k výraznému zlepšení v pozdních stádiích programu.

5. ZÁVĚRY KOMISE

Komise pokládá hodnotící zprávu za velmi kladnou a potvrzující účinnost řízení programu a užitečnost programu. Některé nedostatky byly zjištěny, ale měly pouze malý dopad na celkové provádění programu.

K bezprostředním dopadům patří zapojení se zúčastněných stran z nových členských států, malých a středních podniků a veřejných institucí, které podporují další zavádění a přijímání výstupů projektů na celoevropské úrovni a konkurenceschopnost trhů pro typy služeb financovaných programem eTEN. Na základě dosavadních výsledků lze důvodně očekávat, že program bude mít silné celkové dopady vzhledem ke stimulaci nových oblastí činnosti a schopnosti doložit, jakými způsoby mohou informační a komunikační technologie přispět k účinné politice týkající se inovace, a cílů Lisabonské agendy a iniciativy i2010. Výsledky svědčí o tom, že lze očekávat, že následný program – program na podporu politiky informačních a komunikačních technologií, který tvoří součást programu CIP – bude účinně navazovat na výsledky programu eTEN.

Hodnotitelé i Komise budou pokračovat v práci i v roce 2009, aby určili dopad projektů z pozdějších let programu eTEN. Komise podá o této práci zprávu v rámci svého průběžného hodnocení programu na podporu politiky informačních a komunikačních technologií, který tvoří součást programu CIP.

Příloha 1: Klíčová zjištění ze zprávy hodnotitele

Společnost RAND Europe provedla konečné zhodnocení programu eTEN. Tento program formálně skončil na konci roku 2006, ačkoliv některé činnosti v rámci projektů sjednané v jeho pozdní fázi stále pokračují. Klíčová zjištění hodnocení jsou tato:

Celkový úspěch programu

Program eTEN byl v konečném důsledku dobře řízeným a ve svých pozdějších fázích úspěšným programem, který přispěl k dosažení svých zastřešujících cílů. Nicméně dva aspekty toto zjištění oslabují. Úspěchu se nedosáhlo bez obtíží, zvláště v prvních letech programu. Kromě toho nelze rozsah jeho úspěchu vyčíslit – částečně protože jeho dopad není ještě plně zřetelný a částečně protože pro vyjádření jeho zastřešujících cílů byla použita kvalitativní hlediska bez konkrétních měřitelných kritérií úspěchu.

Mechanismy provádění programu

Jiné mechanismy financování než granty nebyly použity, což vzhledem ke skromnější velikosti projektů nepřekvapuje, a podle našeho názoru to výrazně neovlivnilo výsledky programu. Propojení s Evropským fondem pro regionální rozvoj a Evropským sociálním fondem bylo slabé navzdory zjevným možnostem výhod.

Mechanismus tržního prověření projektů byl zpočátku používán nadměrně (částečně kvůli finanční výhodnosti tohoto režimu pro účastníky); k nápravě došlo v pozdější fázi programu. Mnohé projekty tržního prověření zadané před novým zaměřením programu nevyústily v následné viditelné zavádění služeb. Tato situace se též zlepšila v pozdějších fázích programu.

Mechanismus prvotního zavádění projektů byl použit pozdě, ale fungoval dobře, zvláště po zavedení 30% limitu na celkovou podporu jako podílu celkových nákladů, ke kterému došlo s velkým časovým zpožděním. Některé slibné operace nyní probíhají a plánují se, včetně některých vycházejících z dřívějších projektů tržního ověřování.

Smlouvy o financování neumožňovaly dostatečnou pružnost. V důsledku toho byla omezena možnost přezkumů projektů řídit nutné zásadní změny směru během realizace projektů nebo je dovolit. Během rozhovorů se někteří vedoucí projektů zmiňovali o dojmu, že nemají žádné reálné prostředky, kterými by tuto situaci změnili, dokonce ani když je problém zjevný.

Účinnost řízení programu

Od roku 2003 nevznikly žádné základní problémy v oblasti řízení a normy řídicích procesů, nestrannosti, otevřenosti a průhlednosti, i účinnosti každodenního řízení byly výborné.

Operační přístupy při přípravě pracovních programů a výzev, jejich průvodní dokumenty a přijímání a hodnocení návrhů se v průběhu programu stále zlepšovaly. Významné počáteční problémy (zvláště s hodnocením návrhů) byly překonány a tyto mechanismy se následně staly vyhovujícími a ke konci programu výbornými.

Formulování cílů a jejich promítnutí se do tvorby pracovního programu byly náležité a přiměřené: Nenalezli jsme žádný důvod ke kritice vývoje cílů a skutečně považujeme tuto

schopnost reagovat na změny v oblasti vnějšího trhu (a politiky) týkající se programu za velmi kladný rys.

Proces vedoucí k zadávání projektů (sled výběru, kontroly referencí a jednání o technických přílohách smluv) trval příliš dlouho. Průběžné hodnocení to označilo za problém a tento problém pokračoval i poté. Kromě toho lhůty projektů byly příliš dlouhé oproti partnerům v soukromém sektoru a vzhledem k dynamice rychle se rozvíjejících sektorů. To společně se zpožděním při zadávání projektů často vedlo k tomu, že „cesta na trh“ byla velmi dlouhá, což pravděpodobně ztěžovalo úspěšné použití a snižovalo jeho potencionální dopady.

Efektivita, výsledky a dopady

Program dosáhl značného úspěchu, pokud jde o zapojení zúčastněných stran z nových členských států, malých a středních podniků a veřejných institucí. Jejich účast výrazně podporuje další zavádění a přijímání výstupů projektů na celoevropské úrovni a konkurenceschopnost trhů pro tyto a související služby.

Činnosti v pozdějších fázích programu slibují dobrý dopad prostřednictvím vytváření společenství v jednotlivých odvětvích (zvláště ve veřejném sektoru) jako součástí hodnotového řetězce. Důraz kladený v pozdějších fázích činnosti na to, aby se do projektů začlenily všechny články hodnotového řetězce včetně „opěrných partnerů“ a „opěrných toku příjmů“, byl plně validován a představuje důležitý poznatek pro příští programy.

Splnění cílů programu

Pozdější fáze programu podle našeho názoru přidaly reálnou hodnotu tím, že zavedly strukturální změnu a/nebo se staly jejím příkladem, i umístěním praktického provedení do centra rozvoje politiky. Lze tedy důvodně očekávat, že program bude mít silné celkové dopady vzhledem ke stimulaci nových oblastí činnosti a schopnosti doložit, jakými způsoby mohou informační a komunikační technologie přispět k účinné politice týkající se inovace a cílů Lisabonské agendy a iniciativy i2010.

Udržitelnost činností

V této fázi je obtížné zhodnotit dlouhodobou udržitelnost činností. Nicméně zahrnutí celého hodnotového řetězce (přijaté v pozdějších a produktivnějších fázích programu) a konkrétní příklad daný některými projekty, které přešly v širší zavádění prostřednictvím těchto hodnotových řetězců, silně nasvědčuje kladné prognóze.